

Reykjavík, 8. febrúar 2024

Efni: Umsögn Orku náttúrunnar ohf. við áformum um breytingu á raforkulögum

Vísað er til áforma um breytingar á raforkulögum, nr. 65/2003 (raforkuöryggi), sem birt voru í samráðsgátt þann 25. janúar sl., sbr. mál nr. S-13/2024. Orka náttúrunnar ohf. (ON) hefur tekið þátt í vinnu á vegum umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytis vegna fyrirhugaðra breytinga á raforkulögum með það að markmiði að bæta raforkuöryggi landsins en þakkar tækifæri til að koma jafnframt að formlegri umsögn um málið.

ON tekur undir sjónvarmið að mikilvægt sé að efla umhverfi raforkulaga svo stuðla megi að bættu raforkuöryggi til almennra notanda. Athugasemdir frá ON hafa áður komið fram við vinnu í starfshóp og verða endursagðar í meðfylgjandi umsögn.

Sölufyrirtæki tryggi sér tiltekið magn raforku til almennra notanda fram í tímann í hlutfalli við magn viðskipta. Hlutfall orku sem söluaðilar tryggi sér fari minnkandi fram í tíma.

- ON vill koma á framfæri að áform um skuldbindingar sölufyrirtæki um kaup á orku fram í tímann kemur til með að setja skorður á viðskiptahætti þeirra og það hvernig þau geta hagað sínum áhættuvörnum. Þetta er inngrip í frjálsan samkeppnismarkað og því mikilvægt að ítarleg greining liggi fyrir um það hvort slíkt lagalegt ákvæði sé mögulegt.
- Fyrirhuguð lagasetning, sem leggur skyldur á sölufyrirtæki um kaup á orku, mun óhjákvæmilega setja sölufyrirtækjum skorður um mögulegt verð sem hægt er að bjóða viðskiptavinum. Hætt er við að lagasetning, sem leggur fyrir fyrirtæki að trygg sér orku, muni leiða af sér hærra raforkuverð til neytenda ef fyrirtæki geta ekki hagað innkaupum á orku eftir þeim leiðum sem þau telja hagkvæmast.

Í 3. mgr. í 20. gr. raforkulaga kemur fram:

„Orkukaupandi skal geta sagt upp orkusölusamningi með þriggja mánaða eða skemmri fyrirvara. Heimilt er að semja um lengri uppsagnarfrest við notendur sem árlega nota meira en 1 GWst af raforku“.

Á heimasíðu Netorku¹ kemur fram að ef almennur notandi óskar eftir söluaðilaskiptum þegar meira en 21 dagur er eftir af mánuði, þá skuli söluaðilaskiptin eiga sér stað strax næstu mánaðamót. Af þessum skilyrðum er ljóst að sölufyrirtæki geta ekki spáð fyrir með nokkurri vissu um notkun þeirra viðskiptavina með meira en 21 dags fyrirvara. Sú staða getur því komið upp að sölufyrirtæki sé búið að festa

¹ <https://netorka.is/tolfraedi/solualaskipti/>

kaup á meiri orku en nauðsynlegt er fyrir sinn viðskiptahóp vegna lagasetningar og þarf því að treysta á að hægt verði að endurselja þá orku á markaði. Alls óvíst er að eftirspurn sé eftir þeirri vöru og sölufyrirtækið situr þá uppi með orku sem ekki er hægt að selja. Slíkum kostnaði væri að öllum líkindum fleytt út í verðlagningu til viðskiptavina. Á hinum endanum getur sölufyrirtæki fengið til sín viðskiptavin í sölu sem getur sett hlutfall af þegar tryggðri orku undir leyfileg mörk, sem áður höfðu verið uppfyllt fyrir nýgerða samninga. Ljóst er því að með þessu yrðu tveir andstæðir hvatar til grundvallar viðskiptum sölufyrirtækja sem myndi að öllum líkindum hafa áhrif á samkeppni á raforkumarkaði. Því er afar mikilvægt að þessi leið og útfærsla verði skoðuð ofan í kjölinn.

- ON er bæði vinnslufyrirtæki og sölufyrirtæki á smásölumarkaði og selur raforku úr framleiðslu eigin virkjana til viðskiptavina á almenna markaðinum. Vinnslufyrirtæki sem einnig selur raforku til almenns markaðar þarf að vera leyfilegt að telja slíka framleiðslu sem tryggja sölu fyrir almennan markað.

Vinnslufyrirtæki tryggi framboð í samræmi við það magn sem sölufyrirtækjum beri að tryggja sér.

- Þegar kemur að framboði vinnslufyrirtækja verður að horfa til sanngirnissjónarmiða í því framboði sem ætlast er til að vinnslufyrirtækin bjóði. Eðlilegast er að vinnslufyrirtæki skuli tryggja framboð í samræmi við hlutdeild þess af heildarframleiðslu landsins. Slík leið hefur áður verið rædd í starfshóp um raforkuöryggi og var lögð fram sem tillaga, undirrituð af öllum vinnslufyrirtækjum landsins, til ráðherra. Einnig verður að horfa til þess að þegar vinnslufyrirtæki geri langtímasamning um sölu á framleiðslu þeirra til forgangsnotenda, t.d. flutningstapa og/eða dreifitapa þá skuli slík sala skilgreinast sem framboð frá því vinnslufyrirtæki.
- Eðli raforkuframleiðslu virkjana er ólík eftir þeim orkugjafa sem notast er við í framleiðslu. Jarðvarmavirkjanir ON framleiða grunnorku og hafa mjög takmarkaða getu til að aðlaga framleiðslu sína eftir daglegum sveiflum hjá almennum notanda, ólíkt t.a.m. vatnsaflsvirkjunum sem hafa stýranlegt afl. Skyldur vinnslufyrirtækja um framboð raforku þurfa að taka mið af eðli framleiðslu þeirra.

Framkvæmd á kerfisþjónustu og kaupum á flutningstöpum er til skoðunar með það að markmiði að stuðla að auknum fyrirsjáanleika.

- Þessi aðgerð er viðbót við núverandi útboð Landsnets á töpum þar sem boðið hefur verið út ár fram í tímann og ætti því að vera lítil breyting í núverandi starfshætti að bjóða út flutningstöp lengra fram í tímann. Kröfur um að nauðsynlegt sé fyrir flutningsfyrirtækið að tryggja ákveðið magn orkunnar af flutningstöpum, sambærilegt því sem lagt er til fyrir sölufyrirtæki, á vel við í framkvæmd á útboðum flutningstapa.

Ráðstafanir til að styðja við endurkaup raforku.

Skilningur ON er sá að þessi aðgerð sé tvíþætt, að stórnotendum sé leyfilegt að bjóða hlutfall orkukaupa þeirra til heildsölumarkaðar og svokallað Demand Side Response (DSR).

- Huga þarf að því hvernig jöfnunaruppgjör milli stórnotenda og sölufyrirtækis er gert upp þegar DSR er virkjað og stórnotandi minnkar notkun sína en sölufyrirtæki selur enn sama magn til stórnotenda samkvæmt jöfnunaruppgjöri. Mikilvægt er að framleiðsla/sala sem fer til forgangsmarkaðar en ekki til stórnotenda í gegnum DSR verði skilgreind sem slík. Virkni DSR markaðar skal vera sú að tryggja almennum notendum raforku þegar fyrirséð er að afhending raforku til þeirra verður ekki tryggð.

Því verður að tryggja að stórnotendur geti ekki selt raforku sín á milli fyrir tilstilli DSR. Þetta á einnig við um þegar stórnotendur selja hluta raforku úr sínum samningum til heildsölumarkaðar.

- Til að tryggja sem hagkvæmasta og skilvirkasta leið til að bæta raforkuöryggi í erfiðum aðstæðum telur ON að hagkvæmasta kerfislausnin sé samblanda af reglunarafli og DSR. Verðtilboð stórnotenda í gegnum DSR útboð getur verið lægra en verð af jöfnunarorku og því ekki skilvirkt að fullnýta jöfnunarorkuheimildir á hærra verði. Jöfnunarorka á mestu álagstímum yfir vetrarmánuði kemur úr miðlunarlónum. Að mati ON er það óábyrg nýting á auðlindum að ganga á vatnsforða í miðlunarlónum í gegnum jöfnunarorku þegar mögulega býðst ódýrari orka í gegnum DSR. Forgangsröðun aðgerða við mögulegum raforkuskorti verður að skilgreina vandlega þannig að heildarkostnaður notenda flutningskerfisins sé lágmarkaður.
- Í DSR þarf að hafa í huga að flutningstakmarkanir í kerfi Landsnets koma til með að setja skorður á það hvaðan hægt sé að kaupa þessa þjónustu. Stórnotendur á Norðurlandi muni ekki koma til með að geta endurselt orku til Suðvesturlands í gegnum fulllestaðar flutningslínur.
- Þegar upplýsingar frá hermunum á raforkukerfinu gefa til kynna að raforkuöryggi sé ógnað er DSR ferill virkjaður og þá liggja upplýsingar fyrir um magn sem nauðsynlegt er að tryggja í gegnum DSR. Skilgreina þarf hversu mikið magn raforku DSR þarf að tryggja og hversu langt fram í tímann. Einnig gæti þurft að skilgreina endursölu á DSR ef ofkaup hafa átt sér stað.

Virðingarfyllst,

Harpa Pétursdóttir